

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Розробник: **Оксана ДИЧЕНКО**, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, кандидат сільськогосподарських наук

Полтава 2022 р.

Назва навчальної дисципліни	Збалансоване природокористування
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	101 Екологія
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	дисципліни, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-наукової програми: «Моделювання і прогнозування стану довкілля», «Моніторинг довкілля», «Охорона та раціональне використання природних ресурсів», «Заповідна справа».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі організації і контролю за використання природних ресурсів і компонентів довкілля (корисних копалин, поверхневих і підземних вод, вод морів та океанів, атмосферного повітря, ґрунтів тощо), оцінки рівнів шкідливого впливу на них антропогенних навантажень, розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо проведення природоохоронних і природо відновлювальних заходів.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення сутності та основних понять і принципів збалансованого природокористування; поняття про природні ресурси, особливості і еколого-економічну доцільність їх використання у господарській діяльності; закономірності, що відбуваються в еколого- економічних системах природного та виробничого характеру; імперативи розвитку суспільства у контексті біосферної парадигми розвитку суспільства; сучасні підходи та новітні методи екологічно безпечного економічно мотивованого функціонування регіональних систем, особливості їх просторової організації; особливості прийняття управлінських рішень у системі збалансованого природокористування.

<i>Компетентності</i>	<i>Програмні результати навчання</i>
<i>Загальні:</i> 1. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ПРН 5. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля; ПРН 7. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду;
<i>Фахові:</i> 1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. 2. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.	ПРН 8. уміти проводити пошук інформації з використання відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень; ПРН 17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів; ПРН 26. Вміти приймати організаційні, природоохоронні та інші рішення, які забезпечують екологічно безпечне функціонування агроєкосистем.

Програма навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Природокористування в системі форм взаємодії суспільства і навколишнього середовища.	18	2	4	12
Тема 2. Види та класифікація природних ресурсів	14	2	-	12
Тема 3. Природно-ресурсний цикл	18	2	4	12
Тема 4. Підходи до оцінки змін стану середовища.	16	2	-	14
Тема 5. Теоретичні основи збалансованого природокористування.	16	2	4	10
Тема 6. Ресурсно-екологічна безпека та її вплив на соціально-економічний розвиток регіону.	20	4	4	12
Тема 7. Принципи та фактори збалансованого використання природних ресурсів.	14	2	-	12
Тема 8. Поняття екологічних ризиків та загроз в системі природокористування. Оцінка екологічних ризиків.	18	2	4	12
Тема 9. Матеріально-енергетичні баланси природно-ресурсної бази регіону.	6	2	4	-
Тема 10. Охорона і відновлення повітряного, водного і ґрунтового середовищ.	8	4	4	-
Тема 11. Інструментарій управління якістю навколишнього природного середовища.	16	2	-	14
Тема 12. Еколого-економічні проблеми використання мінерально-сировинних ресурсів. Знешкодження, утилізація та видалення відходів.	4	4	-	-
Тема 13. Сучасні перспективні природозахисні технології та обладнання.	12	2	-	10
<i>Усього годин</i>	<i>180</i>	<i>32</i>	<i>28</i>	<i>120</i>
<i>Екзамен</i>	<i>27</i>			

**Оцінювання результатів навчання
Форми контролю результатів навчання**

Програмні результати навчання	Форма оцінювання			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань на самостійну роботу	Іспит	
ПРН 5	6	4	10	20
ПРН 7	6	4	10	20
ПРН 8	6	4	10	20
ПРН 17	6	4	10	20
ПРН 26	6	4	10	20
Разом				100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи		Екзамен	Разом по темі
	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		
Тема 1. Природокористування в системі форм взаємодії суспільства і навколишнього середовища.	4	4	-	8
Тема 2. Види та класифікація природних	-	4	-	4
Тема 3. Природно-ресурсний цикл	8	4	-	12
Тема 4. Підходи до оцінки змін стану середовища.	-	4	-	4
Тема 5. Теоретичні основи збалансованого природокористування.	4	4	-	8
Тема 6. Ресурсно-екологічна безпека та її вплив на соціально-економічний розвиток регіону.	8	4	-	12
Тема 7. Принципи та фактори збалансованого використання природних ресурсів.	-	4	-	4
Тема 8. Поняття екологічних ризиків та загроз в системі природокористування. Оцінка екологічних ризиків.	4	4	-	8
Тема 9. Матеріально-енергетичні баланси природно-ресурсної бази регіону.	8	-	-	8
Тема 10. Охорона і відновлення повітряного, водного і ґрунтового середовищ.	4	-	-	4
Тема 11. Інструментарій управління якістю навколишнього природного середовища.	-	4	-	4
Тема 12. Еколого-економічні проблеми використання мінерально-сировинних ресурсів. Знешкодження, утилізація та видалення відходів.	-	-	-	-
Тема 13. Сучасні перспективні природозахисні технології та обладнання.	-	4	-	4
Екзамен	-	-	20	20
Разом	40	40	20	100

Критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

4	Відмінне виконання практичної частини роботи та вільне знання теоретичної частини практичної роботи.
3	Достатнє виконання практичної частини роботи з невеликою кількістю неточностей, та знання теоретичної частини практичної роботи.
2	В цілому правильна робота з незначною кількістю помилок та поверхнєве знання теоретичної частини практичної роботи
1	Виконання практичної частини роботи задовольняє мінімальним критеріям, відсутні відповіді на питання теоретичної частини практичної роботи.

Критерії оцінювання виконання вправ на самостійну роботу

4	Здобувачем надана повна відповідь у письмовій формі (не менше 90% потрібної інформації)
3	Здобувачем надана достатньо повна відповідь у письмовій формі (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями.
2	Здобувачем надана неповна відповідь у письмовій формі (не менше 60% потрібної інформації та незначні помилки)
1	Здобувачем надана коротка відповідь у письмовій формі із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації)

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені

Теоретичне питання № 1	0-3	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, відповідь містить стилістичні та граматичні помилки
	3-4	Свідоме і повне відтворення матеріалу з незначними помилками, дещо порушена логічність, виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна.
	5	Виклад матеріалу обґрунтований, знання матеріалу глибокі, присутня особиста думка і критичний аналіз, відповідь вірна.
Теоретичне питання № 2	0-3	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, відповідь містить стилістичні та граматичні помилки
	3-4	Свідоме і повне відтворення матеріалу з незначними помилками, дещо порушена логічність, виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна.
	5	Виклад матеріалу обґрунтований, знання матеріалу глибокі, присутня особиста думка і критичний аналіз, відповідь вірна.
Теоретичне питання № 3	0-3	Несвідоме, механічне відтворення теоретичного матеріалу, присутні значні помилки, використання невірної методики розрахунків, наявність арифметичних помилок
	4-7	Свідоме і повне відтворення матеріалу з незначними помилками, дещо порушена логічність, виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна
	8-10	Виклад матеріалу обґрунтований, знання матеріалу глибокі, присутня особиста думка і критичний аналіз, відповідь вірна.
Всього (максимальна)	20	

Трудомісткість

Загальна кількість годин 180 год.

Кількість кредитів 6,0.

Форма семестрового контролю Екзамен.

Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність: Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни: Робоча навчальна програма, платформа Moodle.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Білявський Г.О., Падун М., Костіков І.Ю. Основи екологічних знань. Навч. посібник. К.: Либідь, 2001. 368 с.
2. Білявський Г.О., Пазун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології. К.: Либідь, 2005. 368 с.
3. Запольський А.К., Салюк А.І. Основи екології: підручник/ за ред. К.М. Ситника. К. Вища шк., 2003. 358 с.
4. Боголюбов В.М., Прилипко В.А. Стратегія сталого розвитку/ навч. посіб. Херсон: Олді-плюс, 2009. 322 с.
5. Боголюбов В.М., Соломенко Л.І. Основи екології та збалансованого природокористування: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: ДІА, 2009. 158 с.
6. Боголюбов В.М., Соломенко Л.І., Предместніков О.Г., Пилипенко Ю.В. Екологія з основами збалансованого природокористування: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Херсон: Айлант, 2009. 216 с.
7. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: навч. посіб. 4-те вид. К.: Т-во Знання, КОО, 2006. 319 с.

8. Злобін Ю.А., Кочубей Н.В. Загальна екологія: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2003. 416 с.
9. Кучерявий В.П. Екологія. Львів: Світ, 2001. 386 с.
10. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. Суми: Університет, 2003. 359с.
11. Мельник Л.Г., Білявський Г.О., Боголюбов В.М. та ін. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням: навч. посіб./ за заг. ред. проф. Л.Г.Мельника та проф.. М.К.Шапочки. Суми: Університет, 2005. 759 с.
12. Потіш А.Ф., Медвідь В.Г., Гвоздецький О.Г., Козак З.Я. Екологія: Основи теорії і практикум: навч. посіб. Львів: Новий світ. 2003. 296 с.
13. Сухарев С.М., Чундак С.Ю., Сухарева О.Ю. Основи екології та охорони довкілля: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 394 с.
14. Сухарев С.М., Чундак С.Ю., Сухарева О.Ю. Основи екології та охорони довкілля: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 394 с.

Допоміжні

1. Баб'як О.С., Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України: навч. посіб. К.: Атіка, 2000. 356 с.
1. Еородній М.М. та ін. Агроекологія. К.: Вища школа, 1993. 416 с.
2. Крисаченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології: підручник. К.: Заповіт, 1998. 688 с.
3. М'якушко В.К., Мельничук Д.О., Вольвач Ф.В. та ін. Сільськогосподарська екологія. Київ: Урожай, 1992. 264 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт: www.dnsgb.kiev.ua – Державна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України.
2. Сайт: nl@csf.freenet.kiev.ua – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.